

*To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).*

### 1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Każda osoba, która ukończyła 18. rok życia i która jest w pełni władz umysłowych, może rozporządzać majątkiem na wypadek śmierci. W tym celu sporządza się testament.

Spadkodawca może rozporządzić całością swojego majątku w drodze testamentu. Szczególną cechą prawa bułgarskiego jest fakt, że pewna część majątku testatora lub zmarłego, który nie pozostawił po sobie testamentu (rezerwa spadkowa), jest zawsze wyłączona z rozrządzeń testamentowych, które mają tym samym zastosowanie wyłącznie do rozporządzalnej części spadku.

Rozrządzenia testamentowe mogą odnosić się do całości majątku spadkodawcy, do części tego majątku lub do konkretnego składnika majątku.

Rozrządzenia testamentowe mogą mieć również charakter warunkowy.

Zgodnie z ustawą o dziedziczeniu (Zakon za nasledstvo) rozrządzenia testamentowe muszą zostać sporządzone w określonej formie, dlatego też wszelkie dokumenty, które nie zachowują tej formy, uznaje się za nieważne.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że w prawie bułgarskim nie przewidziano możliwości dokonania rozrządzeń testamentowych przez dwie osoby lub większą liczbę osób w tym samym testamencie, niezależnie od tego, czy takie rozrządzenia miałyby charakter świadczenia wzajemnego, czy też dokonano by ich na rzecz osób trzecich.

W obowiązujących przepisach przewidziano dwie formy testamentu: testament własnoręczny lub testament w formie aktu notarialnego.

Testament własnoręczny musi zostać spisany w całości odręcznie przez spadkodawcę. Musi zostać również opatrzony datą i podpisem spadkodawcy.

Podpis powinien figurować pod rozrządzeniami testamentowymi. Testament można złożyć u notariusza na przechowanie w zabezpieczonej kopercie.

W takiej sytuacji notariusz składa na kopercie oświadczenie depozytariusza. Oświadczenie podpisują spadkodawca i notariusz, przy czym oświadczenie wprowadza się następnie do specjalnego rejestru.

Testament własnoręczny można złożyć u notariusza albo u innej osoby, która ma obowiązek udać się do notariusza w celu przedstawienia testamentu niezwłocznie po tym, jak dowie się o śmierci spadkodawcy.

Jeżeli osoba ta nie wywiąże się z tego obowiązku, każda zainteresowana strona może wystąpić do sędziego sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku o wyznaczenie terminu przedstawienia testamentu na potrzeby jego ogłoszenia przez notariusza.

Notariusz ogłasza testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu. Protokół podpisuje osoba, która przedstawiła testament, oraz notariusz. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.

Testament w formie aktu notarialnego sporządza notariusz w obecności dwóch świadków.

Spadkodawca składa ustne oświadczenie woli przed notariuszem, który spisuje je zgodnie z treścią tego oświadczenia, a następnie odczytuje spadkodawcy w obecności świadków. Notariusz zamieszcza w testamencie adnotację dotyczącą dopełnienia tych formalności, określając miejsce i datę sporządzenia testamentu. Następnie testament podpisują spadkodawca, świadkowie i notariusz.

Jeżeli spadkodawca nie jest w stanie podpisać testamentu, musi podać przyczynę, dla której nie jest w stanie złożyć podpisu, a notariusz dokonuje adnotacji na temat tych powodów przed odczytaniem testamentu.

Przed ogłoszeniem testamentu w formie aktu notarialnego notariusz, u którego złożono testament, sporządza oświadczenie zawierające opis stanu testamentu i adnotację o jego otwarciu. Notariusz opatruje to oświadczenie swoim podpisem. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.

Testament może zostać odwołany wprost wskutek sporządzenia nowego testamentu lub na mocy aktu notarialnego, w którym spadkodawca wyraźnie oświadczy, że odwołuje swoje wcześniejsze rozrządzenia w całości lub w części.

### 2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rejestracji odpisy otwartych testamentów dotyczących nieruchomości lub praw własności nieruchomości muszą być wprowadzane do rejestru.

Ponadto każdy organ dokonujący wpisów w rejestrze prowadzi również alfabetyczny spis aktów notarialnych i testamentów. W spisie tym rejestruje się również imiona i nazwiska spadkodawców, których testamenty w formie aktu notarialnego zostały wykonane przez notariuszy, przypadki odwołania testamentów oraz imiona i nazwiska spadkodawców, których testamenty własnoręczne zostały oddane notariuszom na przechowanie. W takim przypadku poza imieniem i nazwiskiem spadkodawcy w spisie rejestruje się również imię i nazwisko notariusza przechowującego dany akt notarialny lub testament własnoręczny.

### 3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachówek)?

Jak już wspomniano, w prawie bułgarskim przewidziano przepisy ograniczające swobodę rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Ograniczenia te wprowadzono z myślą o osobach bliskich spadkodawcy: pozostającym przy życiu małżonku, dzieciach, a w przypadku gdy spadkodawca nie pozostawił po sobie zstępnych (dzieci ani wnuków) – rodzicach spadkodawcy.

Ograniczenia te ustanowiono w art. 28 i 29 ustawy o dziedziczeniu: dotyczą one wyłącznie przypadków, w których spadkodawca pozostawił po sobie zstępnych, rodziców lub małżonka. W takich przypadkach spadkodawca nie może rozrządzić majątkiem ani przekazać majątku w drodze darowizny, jeżeli zmniejszyłoby to wysokość rezerwy spadkowej przysługującej tym osobom. Część spadku, która nie stanowi rezerwy spadkowej, stanowi rozporządzalną część spadku.

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił po sobie małżonka, w obowiązującym prawie przewidziano, że wysokość rezerwy spadkowej jest równa:

- 1) w przypadku jednego dziecka (w tym przysposobionego) lub zstępnych tego dziecka – połowie majątku;
- 2) w przypadku co najmniej dwojga dzieci lub ich zstępnych – dwóm trzecim majątku spadkodawcy.

Wysokość rezerwy przysługującej pozostającej przy życiu matce lub pozostającemu przy życiu ojcu lub obojgu pozostającym przy życiu rodzicom jest równa jednej trzeciej wartości spadku, natomiast wysokość rezerwy przysługującej małżonkowi jest równa połowie wartości spadku, jeżeli małżonek jest wyłącznym spadkobiercą, lub jednej trzeciej wartości spadku, jeżeli spadkodawca pozostawił pozostających przy życiu rodziców.

Jeżeli spadkodawca pozostawił zstępnych i pozostającego przy życiu małżonka, rezerwa spadkowa małżonka jest równa wartości rezerwy każdego dziecka. W tej sytuacji rozporządzalna część spadku równa się jednej trzeciej majątku spadkowego w przypadku jednego dziecka, jednej czwartej w przypadku dwojga dzieci i jednej szóstej w przypadku co najmniej trojga dzieci.

#### **4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?**

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu, spadek dziedziczą jego spadkobiercy ustawowi na następujących zasadach:

jeżeli zmarły nie miał małżonka ani żadnych dzieci, dziedziczą po nim pozostający przy życiu rodzice w częściach równych lub pozostający przy życiu rodzic (art. 6 ustawy o dziedziczeniu).

Jeżeli spadkodawca pozostawił wyłącznie wstępnych drugiego stopnia lub wstępnych dalszych stopniem, wstępni najbliżsi spokrewnieni ze spadkodawcą dziedziczą w częściach równych (art. 7 ustawy o dziedziczeniu).

Jeżeli spadkodawca pozostawił wyłącznie pozostające przy życiu rodzeństwo, dziedziczy ono w częściach równych (art. 8 ust. 1 ww. ustawy).

Jeżeli zmarły pozostawił pozostające przy życiu rodzeństwo lub pozostających przy życiu wstępnych drugiego stopnia lub wstępnych dalszych stopniem, rodzeństwo otrzymuje dwie trzecie spadku, a wstępni – jedną trzecią (art. 8 ust. 2 ww. ustawy);

jeżeli zmarły nie miał małżonka, ale pozostawił pozostające przy życiu dzieci (w tym przysposobione), dziedziczą one w częściach równych (art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Udział spadkowy dziecka, które nie dożyło otwarcia spadku, przypada jego zstępny w kolejności dziedziczenia (zasada reprezentacji);

jeżeli zmarły pozostawił małżonka, ale nie pozostawił żadnych dzieci, wstępnych, żadnego rodzeństwa ani żadnych zstępnych rodzeństwa, małżonek dziedziczy spadek w całości (art. 9).

Jeżeli małżonek dziedziczy w zbiegu ze wstępnymi lub rodzeństwem lub zstępny rodzeństwa, przysługuje mu połowa majątku zmarłego, pod warunkiem że dziedziczenie następuje przed upływem 10 lat od zawarcia małżeństwa. W przeciwnym razie małżonkowi przypada udział w wysokości dwóch trzecich spadku. Jeżeli małżonek dziedziczy w zbiegu ze wstępnymi oraz rodzeństwem lub zstępny rodzeństwa, małżonek w pierwszym przypadku dziedziczy jedną trzecią majątku, a drugim przypadku – połowę;

jeżeli zmarły pozostawia małżonka i dzieci, małżonek i dzieci dziedziczą w częściach równych (art. 9 ust. 1).

W braku osób uprawnionych do dziedziczenia w opisanych powyżej sytuacjach lub w przypadku, gdy wszyscy spadkobiercy odrzucą spadek lub zrzekną się dziedziczenia, spadek przechodzi na własność Skarbu Państwa – nie dotyczy to jednak ruchomości, nieruchomości mieszkalnych, warsztatów i garaży, a także działek i nieruchomości przeznaczonych głównie pod zabudowę mieszkaniową, które przechodzą na własność gminy, w której są położone.

#### **5 Jaki organ jest właściwy:**

##### **5.1 w sprawach dziedziczenia?**

Oświadczenie o przyjęciu spadku można złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku – w takim przypadku oświadczenie o przyjęciu spadku wpisuje się do specjalnego rejestru.

Uznaje się, że do przyjęcia spadku doszło również wtedy, gdy spadkobierca, który nie złożył oświadczenia o przyjęciu spadku na piśmie, dokonuje czynności w sposób oczywisty wskazujących na wolę przyjęcia spadku lub gdy spadkobierca ukrywa odziedziczony majątek. W tym drugim przypadku spadkobierca traci prawo do udziału w zatajonym spadku.

Alternatywnie, spadek można przyjąć z dobrodziejstwem inwentarza – w takiej sytuacji spadkobierca ponosi odpowiedzialność wyłącznie do wartości otrzymanego spadku.

W takich przypadkach oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należy złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Sędzia sądu rejonowego może wydłużyć ten termin maksymalnie o kolejne trzy miesiące.

Działając na wniosek którejkolwiek z zainteresowanych stron, sędzia sądu rejonowego po wezwaniu osoby uprawnionej do dziedziczenia wyznacza tej osobie termin, przed upływem którego ma ona złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jeżeli przeciwko spadkobiercy toczy się postępowanie sądowe, wspomniany termin wyznacza sąd rozpatrujący tę sprawę. Jeżeli spadkobierca nie dokona odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, traci prawo do przyjęcia spadku.

W tym przypadku oświadczenie spadkobiercy odnotowuje się w specjalnym rejestrze oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza jest obowiązkowe w przypadku osób, które nie ukończyły jeszcze 18. roku życia, osób ubezwłasnowolnionych oraz organizacji państwowych i publicznych, przy czym oświadczenie o przyjęciu spadku należy złożyć na piśmie w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Oświadczenie o przyjęciu spadku wpisuje się do specjalnego rejestru prowadzonego przez sąd rejonowy, w którego okręgu dokonano otwarcia spadku.

Jeżeli chodzi o testamenty, osoba będąca w posiadaniu testamentu własnoręcznego ma obowiązek – niezwłocznie po tym, jak dowie się o śmierci spadkodawcy – udać się do notariusza w celu przedstawienia testamentu.

Każda zainteresowana strona może wystąpić do sędziego sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku o wyznaczenie terminu przedstawienia testamentu na potrzeby jego ogłoszenia przez notariusza.

Notariusz ogłasza testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu. Protokół podpisuje osoba, która przedstawiła testament, oraz notariusz. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.

Jeżeli testament przekazano notariuszowi na przechowanie (art. 25 ust. 2 ustawy), opisanych wyżej czynności dokonuje ten notariusz.

##### **5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?**

Dziedziczenie następuje z chwilą przyjęcia spadku. Przyjęcie spadku staje się skuteczne po otwarciu spadku.

Poza przypadkami wyraźnego przyjęcia spadku w drodze jednoznacznego oświadczenia złożonego na piśmie do przyjęcia spadku może dojść również wtedy, gdy spadkobierca, który nie złożył oświadczenia o przyjęciu spadku na piśmie, dokonuje czynności w sposób oczywisty wskazujących na wolę przyjęcia spadku lub gdy spadkobierca ukrywa odziedziczony majątek. W tym drugim przypadku spadkobierca traci prawo do udziału w zatajonym spadku.

Działając na wniosek którejkolwiek z zainteresowanych stron, sędzia sądu rejonowego po wezwaniu osoby uprawnionej do dziedziczenia wyznacza tej osobie termin, przed upływem którego ma ona złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jeżeli przeciwko spadkobiercy toczy się postępowanie sądowe, wspomniany termin wyznacza sąd rozpatrujący tę sprawę.

Jeżeli spadkobierca nie dokona odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, traci prawo do przyjęcia spadku.

W tym przypadku oświadczenie spadkobiercy odnotowuje się w specjalnym rejestrze oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.

Odrzucenie spadku podlega takiej samej procedurze i jest rejestrowane w ten sam sposób.

W tym kontekście należy również pamiętać o tym, że zgodnie z art. 43 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Zakon za mestnité danatsi i taksy) banki, zakłady ubezpieczeń i inne przedsiębiorstwa, a także wszelkie inne podmioty będące depozytariuszami papierów wartościowych, środków pieniężnych lub

innych składników majątku stanowiących część spadku, którego otwarcia podmioty te są świadome, lub mające zobowiązania z tytułu papierów wartościowych bądź zobowiązane do zwrotu środków pieniężnych lub składników majątku stanowiących część spadku, którego otwarcia podmioty te są świadome, są zobowiązane do przekazania wykazu tych składników majątku organom gminy, w której doszło do otwarcia spadku, zanim dojdzie do wypłacenia, wydania lub przekazania któregokolwiek z tych składników majątku.

### 5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Obowiązują zasady stosowane w przypadku przyjęcia lub odrzucenia spadku.

### 5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zrzeczenie się lub przyjęcie rezerwy spadkowej nie wymaga żadnej specjalnej procedury. Uprawniony do rezerwy, który nie może jednak jej otrzymać w pełnej wysokości w związku z zapisami lub darowiznami, może wystąpić do sądu o zmniejszenie tych zapisów i darowizn w stopniu niezbędnym do uzupełnienia przysługującej mu rezerwy, po uwzględnieniu zapisów i darowizn dokonanych na jego rzecz, z wyjątkiem darowizn zwyczajowo przyjętych w danych stosunkach.

Jeżeli spadkobierca konieczny, którego rezerwa uległa obniżeniu, wykonuje swoje prawo do dziedziczenia wobec osób niebędących spadkobiercami ustawowymi, jest zobowiązany do przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

W celu ustalenia rozporządzalnej części spadku oraz rezerwy spadkowej dokonuje się spisu inwentarza spadku należącego do spadkodawcy w chwili jego śmierci, po odliczeniu długów i ewentualnego zwiększenia majątku spadkowego, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o dziedziczeniu. Następnie dolicza się darowizny, z wyjątkiem darowizn zwyczajowo przyjętych w danych stosunkach, w zależności od ich statusu w chwili, gdy ich dokonano, oraz ich wartości w chwili otwarcia spadku w przypadku nieruchomości lub w chwili, gdy ich dokonano, w przypadku ruchomości.

Rozrządzenia testamentowe obniża się proporcjonalnie bez dokonywania rozróżnienia na spadkobierców i zapisobierców, chyba że spadkodawca postanowił inaczej.

## 6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Likwidację spadku przeprowadza się w drodze sądowego lub umownego działu spadku.

Każdy ze współwłaścicieli ma prawo zażądać działu spadku niezależnie od wielkości swojego udziału. Każdy spadkobierca może wystąpić o wydanie mu przysługującego mu udziału w spadku w naturze, jeżeli jest to możliwe do zrealizowania w praktyce, a wszelkie nierówności w wysokości udziałów koryguje się za pomocą świadczeń pieniężnych.

Umowny dział spadku przeprowadza się za zgodą wszystkich współwłaścicieli. Umownego działu spadku dokonuje się w drodze umowy. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o własności, jeżeli przedmiotem umownego działu spadku jest ruchomość o wartości przekraczającej 50 lewów lub nieruchomość, dział musi zostać przeprowadzony w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. W przypadku umownego działu spadku udział nominalny każdego współwłaściciela w majątku wspólnym staje się odrębnym i niezależnym prawem własności do rzeczywistego udziału w majątku będącym przedmiotem współwłasności.

Sądowy dział spadku odbywa się w drodze postępowania szczególnego uregulowanego w art. 341 i nast. kodeksu postępowania cywilnego. O dział spadku można wnieść w każdym czasie, ponieważ nie obowiązują terminy przedawnienia. To postępowanie procesowe odbywa się w dwóch etapach.

Etap pierwszy obejmuje ustalenie, czy dział spadku jest dopuszczalny:

Współspadkobierca ubiegający się o dział spadku wnosi pisemny wniosek do sądu rejonowego, załączając do niego:

1. akt zgonu spadkodawcy i poświadczenie dziedziczenia;
2. poświadczenie lub inny dowód pisemny dotyczący majątku spadkowego;
3. odpisy wniosku i załączników do niego dla pozostałych współspadkobierców.

W trakcie pierwszego posiedzenia sądu każdy ze współspadkobierców ma prawo wnieść wniosek o włączenie do masy spadkowej innych składników majątku. Również na pierwszym posiedzeniu sądu współspadkobierca może podważyć prawo innego współspadkobiercy do uczestniczenia w dziale spadku, wielkość jego udziału lub zaliczenie określonych składników majątku na schedę spadkową.

W postępowaniu działowym sąd rozpatruje spory dotyczące pochodzenia, przysposobień, testamentów i autentyczności pisemnych dowodów lub wniosków o obniżenie wysokości rozrządzeń testamentowych lub darowizn.

Pierwszy etap kończy się orzeczeniem na temat dopuszczalności działu. Sąd określa, które składniki majątku będą przedmiotem działu między wskazanymi osobami oraz udział każdego współspadkobiercy. Sąd orzeka również – gdy wyda orzeczenie o dopuszczalności działu ruchomości – która ze stron postępowania o dział spadku ma je zatrzymać.

Jeżeli co najmniej jeden ze spadkobierców nie korzysta z masy spadkowej zgodnie ze swoim prawem do dziedziczenia, sąd w tym samym lub późniejszym orzeczeniu może na wniosek spadkobiercy wskazać, którzy spadkobiercy mają korzystać z danych składników majątku do czasu zakończenia działu spadku albo jakie kwoty mają zapłacić osoby korzystające z tych składników majątku pozostałym współspadkobiercom.

Drugi etap obejmuje sam dział spadku. Na tym etapie określa się zatem wielkość udziałów, a poszczególne strony postępowania o dział spadku otrzymują na wyłączną własność konkretne składniki majątku. Odbywa się to poprzez sporządzenie oświadczenia o dziale i w drodze losowania. Sąd sporządza oświadczenie o dziale na podstawie opinii biegłego zgodnie z ustawą o dziedziczeniu. Po sporządzeniu projektu oświadczenia o dziale sąd wzywa strony w celu odczytania im tego oświadczenia i rozpatrzenia ich sprzeciwów. Następnie sąd sporządza końcowe oświadczenie o dziale i ogłasza je w wyroku. Po uprawomocnieniu się wyroku dotyczącego oświadczenia o dziale spadku sąd wzywa strony w celu przeprowadzenia losowania. Sąd może podzielić odziedziczone składniki majątku między strony postępowania o dział spadku bez losowania, jeżeli określenie udziałów i przeprowadzenie losowania jest niemożliwe lub nadmierne utrudnione.

Jeżeli składnik majątku jest niepodzielny i nie można go włączyć do żadnego udziału, sąd zarządza jego sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Strony działu spadku mogą uczestniczyć w tej licytacji.

W przypadku gdy niepodzielnym składnikiem majątku jest dom stanowiący przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej, która ustała w wyniku śmierci małżonka lub rozwodu, a pozostający przy życiu małżonek lub były małżonek sprawujący prawa rodzicielskie nad dziećmi zrodzonymi z tego małżeństwa nie ma własnego domu, sąd może na wniosek tego małżonka potraktować dom jako udział, rozliczając udziały innych stron postępowania o dział spadku za pomocą innych składników majątku lub środków pieniężnych.

W przypadku gdy niepodzielnym składnikiem majątku jest dom, strona postępowania o dział spadku, która zamieszkiwała tam w chwili otwarcia spadku i która nie ma żadnego innego domu, może złożyć wniosek o włączenie tego domu do jej udziału i rozliczenie udziałów pozostałych stron postępowania za pomocą innych składników majątku lub środków pieniężnych. Jeżeli kilka stron spełnia te warunki i zgłosi roszczenie do tego składnika majątku, pierwszeństwo przyznaje się osobie, która zaofერuje najwyższą cenę.

Wniosek o przyznanie składnika majątku należy wnieść nie później niż na pierwszym posiedzeniu sądu po uprawomocnieniu się orzeczenia dotyczącego dopuszczalności działu spadku. Majątek wycenia się według jego rzeczywistej wartości.

W przypadku rozliczenia pieniężnego płatności środków wraz z ustawowymi odsetkami należy dokonać w ciągu sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia dotyczącego przyznania danego składnika majątku.

Strona postępowania o dział spadku, która otrzymała składnik majątku w swoim udziale, staje się jego właścicielem w chwili przelania w przewidzianym terminie środków pieniężnych wraz z ustawowymi odsetkami. Niedokonanie płatności w terminie skutkuje tym, że orzeczenie dotyczące przyznania składnika majątku jest nieważne z mocy prawa oraz że dany składnik majątku zostaje wystawiony na sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Taki składnik majątku może zostać przyznany innej stronie postępowania o dział spadku, która spełnia wymogi i która złożyła wniosek o jego przyznanie w przewidzianym terminie, bez wystawiania go na sprzedaż w drodze licytacji publicznej, pod warunkiem że taka strona niezwłocznie zapłaci oszacowaną cenę obniżoną o wartość swojego udziału w tym składniku majątku. Uzyskaną kwotę dzieli się proporcjonalnie między pozostałe strony postępowania o dział spadku.

Postępowanie w sprawie sądowego działu spadku może zostać umorzone, a masa spadkowa – podzielona w drodze umowy, zawartej przez strony postępowania, zatwierdzonej przez sąd.

#### **7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?**

Dziedziczenie następuje z chwilą przyjęcia spadku. Do czasu przyjęcia spadku osoba uprawniona do dziedziczenia może zarządzać masą spadkową i wnosić powództwa posesoryjne w celu ochrony posiadania.

#### **8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?**

Poprzez otrzymanie odpowiedniego udziału (udziału niepodzielonego) w masie spadkowej każdy spadkobierca lub zapisobierca uzyskuje udział nominalny w majątku i długach spadkodawcy zawartych w masie spadkowej.

Spadkobiercy, którzy przyjęli spadek, są zobowiązani do spłacenia długów obciążających masę spadkową w stosunku odpowiadającym wielkości ich udziałów.

Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, ponosi odpowiedzialność wyłącznie do wartości otrzymanego spadku.

Oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należy złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Sędzia sądu rejonowego może wydłużyć ten termin maksymalnie o kolejne trzy miesiące.

Oświadczenie o przyjęciu spadku wprowadza się do specjalnego rejestru sądowego.

Osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych oraz organy rządowe i pozarządowe przyjmują spadek wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza. Jeżeli jeden ze spadkobierców przyjmuje spadek z dobrodziejstwem inwentarza, pozostali spadkobiercy mogą z tego skorzystać bez uszczerbku dla ich prawa do przyjęcia lub odrzucenia spadku.

Inwentarz sporządza się zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego.

Wierzyciele masy spadkowej i zapisobiercy mogą – w terminie trzech miesięcy od daty przyjęcia spadku – wystąpić o oddzielenie majątku spadkodawcy od majątku spadkobiercy. W przypadku nieruchomości takie oddzielenie przeprowadza się poprzez wpisanie nieruchomości spadkodawcy do rejestru zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o katastrze i rejestrze nieruchomości (Zakon za kadastara i imotniya registrar), natomiast w przypadku ruchomości – poprzez zwrócenie się do sądu rejonowego o wpisanie ich do specjalnego rejestru oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.

Wierzyciele masy spadkowej i zapisobiercy, którzy wystąpili o oddzielenie majątku, mają pierwszeństwo przed wierzycielami i zapisobiercami, którzy nie zwrócili się z takim wnioskiem. Jeżeli zarówno wierzyciele, jak i zapisobiercy wystąpili o oddzielenie majątku, pierwszeństwo przysługuje wierzycielom.

W przypadku wydania tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkodawcy egzekucję można przeprowadzić również z majątku jego spadkobierców, chyba że odrzucili oni spadek lub przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Jeżeli spadkobierca odmówił przyjęcia spadku, komornik wyznacza termin zgodnie z art. 51 ustawy o dziedziczeniu i przekazuje oświadczenie spadkobiercy właściwemu sądowi rejonowemu w celu jego należytego zarejestrowania.

Jeden z konkretnych przypadków, w których spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy, omówiono w art. 150 ustawy o przeciwdziałaniu korupcji i konfiskacie mienia uzyskanego w sposób niezgodny z prawem (Zakon za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo) – artykuł ten stanowi, że wszelkiego rodzaju mienie uzyskane w sposób niezgodny z prawem podlega konfiskacie również po przekazaniu go spadkobiercom lub zapisobiercom – do wysokości majątku, który otrzymali.

W takiej sytuacji prawo do konfiskaty majątku przysługujące państwu na mocy tej ustawy wygasa po upływie dziesięcioletniego terminu przedawnienia, który rozpoczyna bieg w dniu nabycia odpowiednich składników majątku. Bieg terminu przedawnienia ulega jednak zawieszeniu na czas trwania postępowania, o którym mowa w rozdziale IV tej ustawy.

#### **9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?**

Odpisy ogłoszonych testamentów odnoszących się do nieruchomości i praw własności do nieruchomości muszą zostać zarejestrowane. W przypadku testamentu pod tytułem ogólnym istnienie nieruchomości w danym okręgu sądowym poświadczają oświadczenia zawierające notarialnie poświadczony podpis uprawnionego, w którym wskazuje on nieruchomości w danym okręgu sądowym, o których jest mu wiadomo. Oświadczenie składa się wraz z testamentem sędziemu rejestrowemu w okręgu, w którym znajduje się nieruchomość.

Sędzia rejestrowy poleca urzędowi rejestrowemu w okręgu, w którym znajduje się nieruchomość, aby dokonał odpowiedniego wpisu odnoszącego się do tej nieruchomości. Akty notarialne podlegające rejestracji zostają zatem wpisane do powszechnie dostępnych rejestrów.

Do wniosku o rejestrację dołącza się dwa notarialnie poświadczane odpisy testamentów dotyczących nieruchomości i praw własności do nieruchomości.

Inne dokumenty podlegające rejestracji obejmują umowy dotyczące podziału nieruchomości, oświadczenia dotyczące sądowego podziału nieruchomości, prawomocne orzeczenia sądu zastępujące takie oświadczenia oraz wnioski wierzycieli lub zapisobierców spadkodawcy o oddzielenie nieruchomości spadkodawcy.

#### **9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?**

Ustanowienie zarządcy spadku (wykonawcy testamentu) nie jest obowiązkowe. Spadkodawca może wyznaczyć do zarządu spadkiem jedną osobę mającą zdolność do czynności prawnych lub kilka takich osób.

Na wniosek każdej zainteresowanej strony sędzia sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku może wyznaczyć termin, przed upływem którego osoba wyznaczona na zarządcę powinna podjąć się pełnienia tej funkcji. Jeżeli nie uczyni tego w wyznaczonym terminie, uznaje się, że nie przyjęła ona tej funkcji.

Sędzia sądu rejonowego może zwolnić zarządcę ze sprawowania zarządu, jeżeli zaniedbuje on swoje obowiązki lub jest niezdolny do ich wykonywania lub jeżeli działa w sposób podważający zaufanie pokładane w zarządcy.

#### **9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?**

Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.

Ogólnie rzecz biorąc, jeżeli spadkodawca zmarł, nie pozostawiwszy testamentu lub nie wyznaczywszy zarządcy, każda osoba uprawniona do dziedziczenia może zarządzać składnikami masy spadkowej i zgłaszać roszczenia posesoryjne w celu ochrony posiadania tych składników do czasu przyjęcia spadku przez spadkobiercę.

Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, zarządza masą spadkową i pozostaje tym samym zobowiązany do traktowania masy spadkowej z taką samą dbałością, jaką wykazuje w odniesieniu do własnego majątku. Taki spadkobierca nie może zbyć nieruchomości w ciągu pięciu lat od dnia przyjęcia spadku ani ruchomości w ciągu trzech lat od dnia przyjęcia spadku, chyba że sąd rejonowy wyrazi na to zgodę; w przeciwnym wypadku spadkobierca ponosi nieograniczoną odpowiedzialność z tytułu długów spadkodawcy. Taki spadkobierca ma obowiązek informować wierzycieli i zapisobierców o podejmowanych przez siebie czynnościach związanych z zarządzeniem masą spadkową.

Jeżeli miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do dziedziczenia nie jest znane lub jeżeli miejsce zamieszkania tej osoby jest znane, ale osoba ta nie przyjęła odpowiedzialności za zarząd masą spadkową, sąd rejonowy – z urzędu lub na wniosek zainteresowanych stron – wyznacza zarządcę masy spadkowej.

Zarządca ma również obowiązek sporządzić spis inwentarza masy spadkowej. Zarządca zgłasza roszczenia dotyczące majątku spadkowego i długów spadkowych i odpowiada na takie roszczenia. Zarządca ma obowiązek uzyskać zgodę sądu rejonowego na spłatę długów spadkowych, wykonanie zapisów oraz sprzedaż nieruchomości.

### 9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca ma obowiązek sporządzić inwentarz składników majątku, przy czym zwraca się do spadkobierców i zapisobierców o udział w tej czynności.

Zarządca przejmuje masę spadkową i zarządza nią w zakresie, w jakim jest to konieczne do wykonania rozrządzeń testamentowych.

Zarządca nie jest uprawniony do zbywania składników majątku, chyba że jest to konieczne i odbywa się za zgodą sędziego sądu rejonowego, który wydaje orzeczenie po wysłuchaniu spadkobierców.

Jeżeli chodzi o przypadki, w których zarządcę wyznacza sąd rejonowy, zob. odpowiedź na pytanie w pkt 9.2.

### 10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jeżeli spadkodawca pozostawił testament własnoręczny, notariusz ogłasza ten testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu.

Potwierdzeniem praw spadkobierców ustawowych jest poświadczenie dziedziczenia wydane przez wójta gminy, w którym znajdowało się ostatnie stałe miejsce zamieszkania spadkodawcy.

Poświadczenia dziedziczenia wydaje się wyłącznie osobom, które w dniu śmierci figurowały w ewidencji ludności i dla których sporządzono akt zgonu. Jeżeli spadkodawca nie jest obywatelem bułgarskim, ale figuruje w ewidencji ludności, a jego akt zgonu nie został sporządzony na terytorium Bułgarii, uzyskanie stosownego poświadczenia wiąże się z koniecznością przedstawienia odpisu aktu zgonu sporządzonego przez zagraniczny urząd stanu cywilnego lub wyciągu z takiego aktu zgonu. Jeżeli w ewidencji ludności nie udostępniono wszystkich danych niezbędnych do wydania poświadczenia, należy przedstawić dokument urzędowy wydany przez właściwe organy państwa, którego obywatelem jest dana osoba, aby potwierdzić jej stan cywilny, informacje na temat jej współmałżonka oraz krewnych w linii prostej do pierwszego stopnia pokrewieństwa i krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa.

Poświadczenie wydaje się zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o rejestrach stanu cywilnego i art. 9 rozporządzenia w sprawie wydawania poświadczeń na podstawie ewidencji ludności. Poświadczenie wydaje się spadkobiercy, jego pełnomocnikowi lub osobom trzecim, pod warunkiem że osoby te potrzebują go do wykonywania swoich uprawnień lub pod warunkiem że są one wyraźnie uprawnione na mocy pełnomocnictwa poświadczonego notarialnie.

Do wydania poświadczenia wymagane są następujące dokumenty:

- wniosek sporządzony na formularzu centrum informacyjnego urzędu stanu cywilnego (GRAO), zawierający szczegółowe dane spadkobierców zmarłego; wniosek składa spadkobierca lub osoba upoważniona przez spadkobiercę;
- odpis aktu zgonu (jeżeli wydała go inna gmina);
- dowód tożsamości wnioskodawcy;
- poświadczone notarialnie pełnomocnictwo, jeżeli wniosek składa upoważniony pełnomocnik.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.



This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 03/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.